

DOBRÁ NOVINA

JUŽNÝ SUDÁN

STAŇ SA SVETLOM AJ TY

eRko

OBSAH

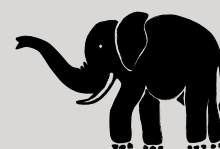
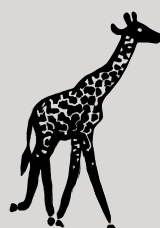
JUŽNÝ SUDÁN	3
TÉMA ROČNÍKA	4
AKTIVITY NA STRETKO	6
KOLEDNÍCKE PROGRAMY	13
KOLEDY	16
PRÍLOHY	17
KVÍZ	23

ANIMOVANÝ FILM

Nový animovaný film nám priblíži príbeh mladej Sarah z juho-sudánskeho Rumbeku. Jej krajina je po rokoch vojny zničená. Elektrická energia chýba v mnohých domácnostiach ešte aj dnes. Južný Sudán má však jedno veľké bohatstvo: slnko. Tak prečo ho nevyužiť? Film **Staň sa svetlom aj ty** si môžete pozrieť na našom YouTube kanáli. Stačí načítať tento QR kód.

Časopis Rebrík úzko spolupracuje s Dobrou novinou. V každom čísle ponúka témy rozvojového vzdelávania. Vo svojom 34. ročníku v rubrike Obyčajne výnimoční na strane 8 sa dozvieš zaujímavý príbeh a superschopnosť jedného z našich kamarátov z krajín východnej Afriky.

TIRÁŽ

Metodické materiály Dobrej noviny vydáva eRko – HKSD pre svoju vnútornú potrebu.

Neprešlo jazykovou úpravou. Nepredajné. September 2023.

Občianske združenie eRko – HKSD podpísalo Kódex používania obrazového materiálu a podávania správ.

Svoje komentáre a výhrady môžete zasielať na adresu: kodex@erko.sk.

Pripravili: Zuzana Hallová, Lucia Jantošovičová, Kristína Kollerová, Jozef Magda, Miroslava Selecká, Miroslava Siteková, Anna Tkáčová, Monika Vojtašáková

Ilustrácie: Jana Homolová, www.duplacreative.com

Sadzba: Dupla creative, www.duplacreative.com

Tlač: KOLDO – Daniel Kolek

Kontakt: eRko – HKSD, Miletičova 7, 821 08 Bratislava, tel: 0908 183 410, email: dn@erko.sk, www.dobranovina.sk

Chcete pátrať po radosti s eRkom aj po koledovaní s Dobrou novinou? Neváhajte a ozvite sa nám na erko@erko.sk alebo na 0907 713 169. Viac informácií na erko.sk/radost.

Táto publikácia bola podporená z dotácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR v oblasti práce s mládežou, ktoré administruje NIVAM – Národný inštitút vzdelávania a mládeže.

Nestačilo ti? 😊 Ďalšie tipy, inšpirácie a materiály nájdeš na www.dobranovina.sk

JUŽNÝ SUDÁN

Južný Sudán leží vo vnútrozemí a hraničí so Sudánom, Etiópiou, Keňou, Ugandou, Konžskou demokratickou republikou a Stredoafrickou republikou. Pomenovanie „Sudán“ sa geograficky spája s územím na juh od Saharskej púšte, etymologicky vychádza z arabského „bilad as-sadān“, t. j. zem *čiernych ľudí*. Toto územie bolo obývané už od 10. storočia. Hlavným a najväčším mestom je **Džuba** s viac ako pol miliónom obyvateľov. Pre porovnanie, naša Bratislava je svojou rozlohou 7-násobne väčšia. Administratívne sa územie krajiny delí na 10 štátov, 2 administratívne oblasti a 1 oblasť so špeciálnym administratívnym statusom. Na severozápade krajiny sa nachádza oblasť zvaná Kafia Kingi, o ktorú sa sporia Sudán a Južný Sudán. Kafia Kingi je bohatá na nerastné suroviny a taktiež neslávne známa ako koridor pre pašovanie slonoviny do okolitých krajín. Na juhovýchode krajiny nájdeme ďalšie sporné územie. Na trojuholník Ilemi si nárokuje Južný Sudán, Keňa ako aj Etiópia. Nedávne nálezy ropy skorému riešeniu situácie nepomôžu.

História Južného Sudánu je veľmi úzko spätá so severným susedom, Sudánom. V rokoch 1821 až 1885 bolo toto územie pod nadvládou Turkov. Po prevrate Muhammada Ahmada vznikla tzv. Mahdiyah alebo aj Mahdiho Sudán. Ten sa v roku 1899 dostal pod britskú nadvládu, ktorá sa skončila až v roku 1956, kedy Sudán získal nezávislosť. Územie južnej časti krajiny malo určitú formu autonómie, ktorá sa priebežne menila v závislosti od aktuálnej vlády. Počas dvoch občianskych vojen v rokoch 1955 – 1972 a 1983 – 2005 prišlo o život údajne až 2,5 milióna ľudí. Výsledkom tohto dlhého národnoslobodzovacieho hnutia bolo prímerie a v roku 2011 aj referendum za nezávislosť.

Za vznik nezávislého štátu sa vyjadrilo 98,83 % obyvateľov, čo krátko na to viedlo k vyhláseniu nezávislosti. 9. júla 2011 sa **Južný Sudán alebo Juhosudánska republika stala najmladšou krajinou sveta a v poradí 54. krajinou na africkom kontinente**.

Sníмка: Hlasovací lístok použitý počas referenda. Obyvatelia volili medzi nezávislosťou (vľavo) a zotrvaním v spoločnom štáte (vpravo). Wikimedia Commons.

Dlho vytúžený **mier** nemal po vyhlásení nezávislosti dlhé trvanie. Už v roku 2013 vypukli prvé mocenské spory medzi prezidentom Salva Kirom (z etnickej skupiny Dinkov) a viceprezidentom Riekom Macharom (z etnickej skupiny Nuerov), ktoré vyústili do občianskych nepokojov. Situáciu sa podarilo upokojiť až v roku 2020. Krátko na to zasiahla svet pandémie koronavírusu, čo alarmujúcu humanitárnu situáciu len zhoršilo.

Mottom krajiny je „Justice, Liberty, Prosperity“ (Spravodlivosť, sloboda, prosperita). Od prosperity má však ešte pomerne ďaleko. Južný Sudán

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Hlavné mesto:	Džuba
Rozloha:	644,329 km ² (13-krát väčšia ako Slovensko)
Počet obyvateľov:	približne 12,3 milióna
Úradný jazyk:	angličtina
Mena:	juhosudánska libra – 1 EUR = 760 SSP
Náboženská príslušnosť:	60,5 % kresťanstvo (40 % katolíci, 20,5 % protestanti), 32,9 % tradičné africké náboženstvá, 6,2 % islam, 0,4 % iné

Sníмка: Dedina Marial Lou sa počas obdobia dažďov zazelenala, Dobrá novina tu podporuje nemocnicu. Archív Dobrej noviny.

sa nachádza na zozname najmenej rozvinutých krajín sveta, a to hneď z viacerých pohľadov. Napríklad je na poslednom 192. mieste rebríčka podľa HDP na obyvateľa (tzv. HDP per capita). Pre porovnanie, Slovensko sa aktuálne nachádza na 48. mieste. Humanitárnu pomoc vo forme potravinových balíčkov potrebujú v roku 2023 podľa odhadov Svetového potravinového programu (WFP) až 3 zo 4 Juhosudáncov. Jedným z dôvodov je, že na území Južného Sudánu sa nachádzajú bohaté ložiská ropy (tú vyváža do zahraničia cez Sudán). Príjmy z jej exportu dnes tvoria až 97 % príjmov krajiny. Okrem ropy sa na území najmladšieho štátu na svete nachádzajú zásoby železnej rudy, chrómu, zinku, striebra a iných rúd. Zatiaľ však málo využívané. Poľnohospodárstvo sotva uspokojuje potreby vlastného obyvateľstva.

Sníмка: Staršia žena pečie v provizórnej rúre. Archív Dobrej noviny.

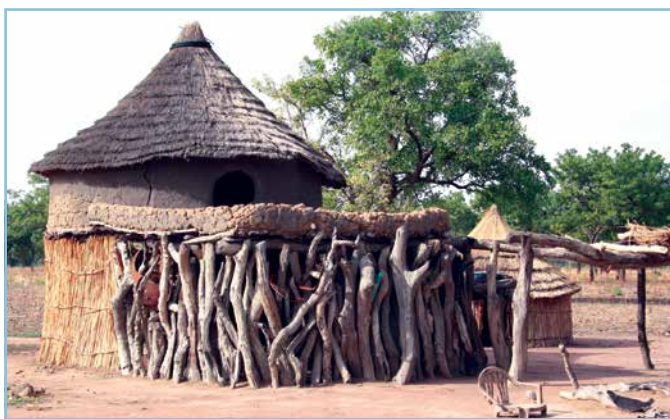

Preprava osôb a tovaru je v krajine možná predovšetkým v období sucha (od novembra do marca). Cestná infraštruktúra je po rokoch bojov a v dôsledku nedostatku finančných zdrojov v katastrofálnom stave. Napriek britskej nadvláde sa v krajine jazdí ako u nás, po pravej strane vozovky. 7 000 km asfaltových ciest nájdeme predovšetkým vo väčších mestách a ich okolí. Jeden z najdlhších úsekov spája hlavné mesto Džubu a Nimule na ugandskej hranici (192 km). Bol postavený vďaka zahraničnej pomoci z USA. Železničné trate by sme v krajine hľadali márne. Jediný úsek o dĺžke 248 km spája juhosudánske mesto Wau a mesto Babonosa v Sudáne. Bol síce v roku 2010 opravený, avšak dodnes nie je v prevádzke. Významnou je vnútroštátna letecká preprava. Dve medzinárodné letiská (Džuba a Malakal) dopĺňa ďalších 24 menších letísk. Asfaltovú prístávaciu dráhu majú len tri letiská, okrem spomínaných medzinárodných aj Wau.

Etnické zloženie krajiny je veľmi pestré. Najpočetnejšími komunitami sú v súčasnosti Dinkovia (40 %) a Nueri (15 %). Nájdeme tu aj etnické skupiny Šilukov, Bariov či Azandeov. Oficiálne štatistiky hovoria o 64 komunitách, ktoré hovoria prevažne nilo-saharskými (95 %) alebo rôznymi variáciami nigersko-konžských jazykov (5 %). Mnohé z týchto etnických skupín nájdeme aj v okolitých krajinách subsaharskej Afriky. 80 % populácie žije na vidieku.

Snímka: Dobytok je pre Dinkov doslova všetkým, životným štýlom aj živobytím. S klimatickými zmenami a zmenšujúcimi sa pastvinami sú však aj oni nútení hľadať si alternatívne zdroje obživy a zárobku. Archív Dobrej noviny.

Snímka: Tradičný príbytok z dreva, hliny a usušeného kravského trusu. Spoločenský život sa odohráva vonku. Strechu tvorí zviazaná trstina alebo tráva. Archív Dobrej noviny.

Dinkovia sú najpočetnejšou etnickou komunitou v Južnom Sudáne. Tento národ pochádza z územia dnešného Sudánu, z oblasti medzi Bielym a Modrým Nílom. Pomenovanie Dinka znamená člen pastierskeho národa z údolia rieky Níl. Dinkovia sú pastiermi telom aj dušou. Dobytok je pre kultúru Dinkov mimoriadne dôležitý. Je ich hlavným majetkom, zdrojom potravy (najmä mlieko) a veľkosť stáda určuje spoločenský status. Stáda môžeme rátať od niekoľko stoviek kusov až po tisíce. Keď sa chce muž oženiť, veno za manželku sa dohaduje práve v počte kusov dobytky. Hodnota krásnej a múdrej dámy sa začína niekde pri 100 kravách. Najstarší strýko z rodiny nevesty má pri zjednávaní vena kľúčovú úlohu a zároveň aj posledné slovo. Ak je spokojný s počtom a kvalitou ponúkaných kráv, sobáš odobrí.

Snímka: V Džube sa nachádza viacero utečeneckých táborov, kde žije spolu viac ako 33-tisíc Juhosudáncov. Problém nastáva, ak sa utečenci nemajú kam vrátiť. Petterik Wiggers/Hollandse Hoogte (licencia CC BY 2.0).

ZAUJÍMAVÉ OSOBNOSTI

Basketbalista **Luol Ajou Deng** (nar. 1985) ušiel počas vojny aj so svojou rodinou do Spojeného kráľovstva, kde vyrastal. V rokoch 2004 až 2019 hral v severoamerickej NBA, preslávil sa najmä v drese Chicago Bulls. Dvakrát sa dostal do výberu All-Stars. V roku 2021 mu udelili čestné vyznamenanie Rad britského impéria za prínos pre šport.

Emmanuel Jal (nar. 1980) nasledoval po smrti svojej matky kroky svojho otca a pridral sa k partizánom zo Sudánskej ľudovooslobodzovacej armády (tzv. SPLA). Mal vtedy len 7 rokov. Ako detský vojak bojoval v Etiópii až do svojich 11 rokov, kedy si ho adoptovala humanitárna pracovníčka a prepašovala ho do Kene. Z Emmanuela sa stal herec, spevák a politický aktivista. O jeho živote vyšla kniha Dieťa vojny: Príbeh detského vojaka v roku 2009.

Najznámejším maratónskym bežcom je Guor Mading Maker známy aj ako Guor Marial (nar. 1984). V roku 2012 reprezentoval svoju krajinu na Letných olympijských hrách v Londýne. Bol jedným zo štyroch športovcov, ktorí odmietli súťažiť pod národnou vlajkou a vymenili ju za tú olympijskú s piatimi kruhmi. V roku 2016 už pretekal pod vlajkou Južného Sudánu a stal sa tak jej prvým reprezentantom na OH. Jeho životných príbeh dokumentuje film Bežec.

TÉMA ROČNÍKA

Naše kroky vedú do jednej z najchudobnejších krajín sveta – **Južného Sudánu**. Krajinu rozvrátil 50-ročný boj za nezávislosť, ktorý vyústil do vyhlásenia samostatného štátu v roku 2011. Obyvatelia Južného Sudánu sa konečne dočkali, avšak potrvá ešte nejaký čas, kým sa znova postavia na nohy. Z celkovej populácie 12,3 milióna obyvateľov ušlo za uplynulé roky vyše 2,3 milióna za hranice krajiny, ďalších 2,2 milióna sa nútene presťahovalo do inej časti krajiny. Ľudia stratili svoje domovy a všetok majetok. Opustili svoje polia, stáda a deti, mladí nemohli chodiť do školy.

Sarah (druhá zľava) v žltých montérkach. V minulom roku úspešne ukončila kurz 26 absolventov, jednou zo 7 žien bola aj Sarah. V máji 2023 sa rady absolventov rozrástli o 16 mužov. Mladým dádam držíme v ďalšom ročníku palce. Lucas Ng'hwagi, 2023.

Železnice v Južnom Sudáne prakticky neexistujú, asfaltové cesty nájdeme iba vo väčších mestách. Mnohé oblasti sú prístupné len v období sucha a počas vytrvalých dažďov sú doslova odrezané od zvyšku sveta. Elektrifikované sú len niektoré oblasti. Ak si chcete zapnúť svetlo, televíziu, nabiť mobilný telefón, pripojiť sa na internet alebo si len večer zasvietiť, musíte si elektrickú energiu jednoducho vyrobiť. Čo je pre nás na Slovensku samozrejmosťou, tu priam luxusom. Dieselové generátory sú pomerne drahé, hlučné, ako aj nezdravé. To nehovoríme ani o tom, že ich musíte priebežne dotankovávať. Navyše, chceli by ste mať pod oknom neustále naštartované auto? Asi nie :-)

Ideálnym riešením sa v tejto slnečnej africkej krajine javia solárne panely. Elektrickú energiu by sme si dokázali vďaka slnku sami vyrobiť. Avšak kto nám ich namontuje, v prípade potreby opraví alebo zoženie kvalitné náhradné diely?

V Dobrej novine si uvedomujeme medzery v školstve, ktoré kvôli dlhoročnej vojne či pandémie má slabú úroveň, čo spôsobilo aj výpadok odborníkov v mnohých technických odvetviach. Preto už niekoľko rokov podporujeme **Ekologické vzdelávacie a počítačové centrum sv. Petra Clavera v meste Rumbek**, ktorý vedie rehoľa jezuitov. Cieľom tohto projektu je vzdelávať mladých ľudí v oblasti elektrických a solárnych technológií, vodného hospodárstva a počítačovej gramotnosti. Úspešní absolventi prvého kurzu zvládnu elektrické inštalácie, údržby generátorov a inštaláciu, obsluhu a opravy solárnych panelov. Pod vodným hospodárstvom máme na mysli vŕtanie studní, ich opravy, zachytávanie a uskladňovanie dažďovej vody, ekologické spracovanie odpadovej vody a výstavba ekologických toaliet.

Všetko nanajvýš praktické zručnosti ihneď využiteľné v praxi. V Rumbeku tieto 8-mesačné kurzy (od septembra do mája) úspešne absolvuje viac ako 50 študentov a študentiek ročne. Už počas kurzu chodia študenti na prax, či už v Rumbeku alebo okolí. Vyrážajú s učiteľmi do terénu, kde pod odborným dohľadom vymenia pokazené vodné čerpadlo v studni hlbokej 100 metrov, premerajú chybné solárne panely na streche miestnej strednej školy či opravujú netesnosti na vodovodnom potrubí. Absolventi centra si dnes dokážu nájsť zamestnanie v miestnych firmách, medzinárodných organizáciách, rozbehnúť svoje podnikanie a niektorí ešte pokračujú na vysokú školu.

Hrdinom tohto ročníka je **Sarah Kolok** (viac o nej v prílohe 5). Ten jej je výnimočný z viacerých dôvodov. Jedným z nich je, že v kultúre Dinkov sa dievčatám dostane vzdelania málokedy. V chudobných pastierskych komunitách sa na ženy pozerá v prvom rade ako na budúce manželky. Od nádejného ženicha sa očakáva veno, ktoré prináša pre rodinu nevesty. S príchodom detí a starostlivosťou o domácnosť sa vyhliadky mladých mamičiek na vzdelanie znižujú.

Veľmi si vážime jej rodinu a ďakujeme rodičom za to, že išli proti prúdu. Umožnili jej hľadať svoje talenty a ďalej ich rozvíjať. Práve takýchto ľudí, schopných a ochotných vložiť sa do služby druhým, krajina veľmi potrebuje. K tomuto pozýval aj Svätý Otec František na záver svojej návštevy v Južnom Sudáne: „... je možné, ba priam nevyhnutné, začať, pochnúť vami, nové rozprávanie: nové rozprávanie o stretnutí, v ktorom sa nezabúda na to, čo bolo vytrpené, ale v ktorom sa zažíva svetlo bratstva; rozprávanie, ktoré kladie do centra nielen tragickosť čiernej kroniky, ale aj horúcu túžbu po mieri.“ (Stretnutie Svätého Otca s vnútornými vysídlencami v Džube, 4. februára 2023).

Snímka 2: Sarah so spolužiakom Michiekom. Po úspešnom ukončení kurzu v decembri 2022 zostali v centre ešte v roku 2023 ako stážisti. Lucas Ng'hwagi, 2023.

Milí priatelia, rozžiarme koledami slovenské domovy a pomôžme mladým ľuďom v Južnom Sudáne byť svetlom pre svoju krajinu.

Mottom 29. ročníka je heslo Staň sa svetlom aj ty. Ako koledníci Dobrej noviny nasledujeme Betlehemskú hviezdu až k maštali, kde je v jasličkách zabalený novonarodený spasiteľ sveta, Ježiš Kristus. Právě svetlo, ktoré prišlo na tento svet. Naplnení touto radosťou vyrazíme do ulíc, aby sme ohlásili túto radostnú zvesť všetkým ľuďom. Aby sme boli svetlom.

AKTIVITY NA STRETKÁ

Milí všetci tí, čo pripravujete malých i veľkých koledníkov na koledovanie s Dobrou novinou!

Tento rok vám prinášame jednu podstatnú zmenu: na nasledujúcich stránkach už nenájdete hotové kolednícke stretká. Miesto nich na vás čakajú rôzne aktivity rozdelené na základe ich charakteru (modlitby, hravé, tematické, diskusné, tvorivé). Tie na koledníckych stretkách môžete použiť podľa vašich špecifických potrieb. Každá aktivita súvisí s 29. ročníkom a dokýta sa jeho tém.

Prečo takéto rozhodnutie? Reagujeme práve aj na vašu spätnú väzbu. Uvedomujeme si, že čas pred Vianocami je vzácny a nie vždy sa podarí zorganizovať ucelené kolednícke stretká. Zároveň chceme našich koledníkov na koledovanie dobre pripraviť po všetkých stránkach. Takto máte po ruke praktickejší a realistickejší nástroj na prácu s deťmi, bez tlaku zakaždým pripraviť celé kolednícke stretko. Odporúčame teda vybrať si na stretko aspoň jednu aktivitu a/alebo modlitbu, ktorá sa vám hodí, a príprava koledovania nestratí svoj dobronovinový element. Ak vám bude málo, viac aktivít k tohtoročnej téme nájdete na www.dobranovina.sk.

Stále preferujete robiť kompaktné kolednícke stretko miesto aktivity – dvoch počas stretnutia s deťmi? Perfektné! To je ideál. O tom, ako pripraviť dobré stretko, sme už minulý rok pripravili pre vás **Manuál na prípravu koledníckych streteiek**. Je dostupný online na našej stránke alebo na tomto QR kóde: Zahŕňa v sebe eRkársku rokmi overenú metodiku práce s deťmi na stretkách. Neboj sa ho prečítať!.

Ďakujeme, že aj tento rok ideš s nami byť svetlom: pre svet i svoje deti a mladých vo farnosti. **Ďakuje Ti aj Sarah v prílohe 5, ktorú môžeš použiť aj ako podakovanie vo farnosti.** Držíme palce!

MODLITBY

1. Modlitba „Hviezda modlitby“

Kedy modlitbu použiť: úvod aj záver

Pomôcky: vyrobená hviezda Dobrej noviny, v jej strede upevnená spinka, ktorá sa točí. V jednotlivých cípoch hviezdy napísané skupiny, za ktoré obetujeme svoje modlitby.

Cieľovka: mladšie deti, staršie deti

Na začiatku modlitby deťom priblížime našu „modlitbovú hviezdu“. Sú na nej uvedené jednotlivé úmysly, resp. skupiny ľudí, na ktoré chceme obzvlášť pamätať pri našom koledovaní.

Spinka po roztočení ukáže konkrétny úmysel. Za túto skupinu ľudí môžeme následne obetovať jednotlivé spontánne prosby, ktoré uzavrieme spoločnou modlitbou Otče Náš, príp. 3-krát Sláva Otcu.

Verzia so 4 úmyslami:

Na jednotlivých častiach hviezdy bude napísané (jeden úmysel na dva cípy):

1. Za koledníkov.
2. Za všetky zodpovedné osoby, sprevádzajúce osoby, rodičov, kňazov a pomocníkov.
3. Za všetkých ľudí v afrických krajinách, pre ktorých koledujeme.
4. Za rodiny, ktoré prijímu koledníkov.

Verzia s 8 úmyslami:

Na jednotlivých cípoch hviezdy bude napísané (jeden úmysel = jeden cíp):

1. Za všetkých koledníkov.
2. Za „nás“, koledníkov z našej farnosti, filiálky.
3. Za Zodpovedné a Sprevádzajúce osoby.
4. Za biskupov, kňazov a rehoľníkov, ktorí nás podporujú.
5. Za rodiny, ktoré prijímajú koledníkov.
6. Za všetkých dobrodincov Dobrej noviny.
7. Za našich partnerov v afrických krajinách.
8. Za všetky deti, ktoré sú súčasťou projektov, pre ktoré koledujeme.

2. Modlitba „Sv. Peter Claver – príklad ako milovať svojich blížnych“

Kedy modlitbu použiť: úvod aj záver

Pomôcky: životopis a obrázok sv. Petra Clavera z prílohy 1, pri mladších deťoch napísané jeho dobré vlastnosti jednotlivito na papieroch, aby boli dobre čitateľné, čisté papiere pre staršie deti, perá/ceruzky

Cielovka: verzia pre mladšie deti, verzia pre staršie deti

Patrónom ekologického centra v Rumbeku je svätý Peter Claver. U nás pomerne málo známy svätý, ktorého nazývali „milujúcim otcom všetkých“. Je patrónom misií medzi Afričanmi a bojovníkom za práva otrokov. Prostredníctvom tejto modlitby chceme deťom viac priblížiť nielen tohto svätca, ale najmä príklad jeho svätého života, ktorý máme nasledovať. Ako je to uvedené v modlitbe zo dňa 9. 9., keď slávime spomienku na tohto svätca, Peter miloval svojich blížnych skutkom a pravdou.

Verzia pre mladšie deti:

Animátor predstavuje sv. Petra Clavera, porozpráva deťom svoj príbeh. Ak je to možné, životopis nečítame, skôr deťom jednoducho prerozprávame dôležité skutočnosti zo života svätca. V rozprávani sa sústreďujeme hlavne na časti, prostredníctvom ktorých môžeme jasne vidieť jeho dobré vlastnosti. Niektoré vety sú v životopise zvýraznené, tie nám k tomu pomôžu. Následne si spolu s deťmi prechádzame jednotlivé vlastnosti a charakteristiky zo života sv. Petra. Na niektoré prídu aj samotné deti, s inými im pomôžeme my.

Príklady:

- učenlivý
- majúci misijného ducha
- poslušný
- vynaliezavý
- horlivý
- nikdy sa nesťažujúci
- milujúci „otec všetkých“
- oddaný
- neúnavný
- trpezlivý
- verný až do konca... atď.

Jednotlivé nápisy ukladáme okolo obrázku svätca. Deti sa môžeme opýtať, ktorú z týchto vlastností by chceli mať a prečo. Na záver modlitby sa spoločne pomodlíme túto modlitbu:

*Bože, Ty si povolal svätého Petra Clavera, aby sa stal služobníkom otrokov, a posilňoval si ho, aby im pomáhal s **podivuhodnou láskou a trpezlivosťou**; na jeho príhovor veď aj nás, nech aj my nasledujeme Ježiša Krista a opravdivo a účinne milujeme svojich blížnych. Prosíme o to skrze Tvojho Syna Ježiša Krista, nášho Pána, lebo on s Tebou v jednote Ducha Svätého žije a kráľuje po všetky veky vekov. Amen*

TIP:

Ak deti rady kreslia, môžu si obrázok sv. Petra Clavera aj vymalovať. Nezabudnite ho ale dopredu vytlačiť a nakopírovať podľa počtu detí na stretku. Čiernobiely obrázok sv. Petra nájdete na dobranovina.sk

Verzia pre staršie deti:

Túto časť odporúčame realizovať ešte pred začiatkom modlitby

samotnej, ak by to malo deti priveľmi rozptyľovať: Rovnako ako v prvom prípade animátor predstavuje sv. Petra Clavera. Príbeh však nerozpráva sám, úlohou detí je pýtať sa ho - forma „horúceho kresla pre hosťa“. Ak by mali deti s otázkami problém, môžeme im pomôcť. Ešte pred začiatkom je dobré deťom povedať, že z toho, čo sa dozvedia, by mali následne napísať aspoň 5 dobrých vlastností alebo charakteristík sv. Petra. Ak na nejakú otázku neviete odpovedať, netreba si vymýšľať. Môžete povedať, že „to z vášho života nie je známe“, príp. niečo podobné. Keď na základe otázok nájdete aspoň 5 dobrých vlastností alebo charakteristík, začnite modlitbu a pokračujte rovnako ako pri mladších deťoch.

3. Modlitba „Modlitba koledníka“

Kedy modlitbu použiť: úvod aj záver

Pomôcky: Koledník, Sv. Písmo, ceruzky alebo pastelky pre deti, pripravené citáty zo Sv. Písma pre staršie deti – prepísané a nastrihané

Cielovka: verzia pre mladšie deti, verzia pre staršie deti

Pri príprave modlitby koledníka v Koledníkovi sme vychádzali z Božieho Slova, ktoré má byť svetlom pre naše nohy a pochodňou na našich chodníkoch (por. Ž 119,105). Preto je táto modlitba spojením modlitby koledníka a Sv. Písma.

Pripravíme si citáty, v ktorých sa spomína svetlo. **S mladšími deťmi** si najskôr prečítame modlitbu koledníka, potom si prečítame citáty o svetle (čítanie opakujeme podľa potreby). Ich úlohou je nájsť tieto citáty „ukryté“ v modlitbe koledníka a podčiarknuť ich/vyfarbiť ich. **Starším deťom** dáme najskôr rozstrihané citáty, aby ich správne pospájali. Následne pokračujeme rovnako ako pri mladších deťoch. Na konci modlitby sa spoločne ešte raz pomodlíme modlitbu koledníka, tentoraz už bez prerušovania a podčiarkovania.

Citáty o svetle, ktoré môžete prečítať zo Sv. Písma alebo tuto:

- „Pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prišlo na svet.“ (Jn 1,9)
- A Ježiš im zasa povedal: "Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života." (Jn 8,12)
- „Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je v nebesiach.“ (Mt 5,16)

*Nápoveda pre vás s vyznačenými časťami v modlitbe koledníka, ktoré deti hľadajú podľa citátov:

Náš milujúci Otec, dal si nám svojho Syna Ježiša – **pravé Svetlo, ktoré osvecuje každého človeka.**

Aj naši kamaráti z Južného Sudánu chcú prežiarť svetlom svoju mladú krajinu a pomôcť tak na ceste k jasnejšej budúcnosti. Aj my, koledníci, môžeme byť nositeľmi svetla a radosti.

Túžime, aby zo srdca každého človeka **zmizla tma a temnota**. Daj, **nech naše svetlo tak svieti medzi ľuďmi, aby videli naše dobré skutky a oslavovali teba, nášho Otca, ktorý si na nebesiach.** Amen.

HRAVÉ AKTIVITY

1. Aktivita „Sarah a naša elektrina“

Cieľ aktivity: spoznať príbeh 29. ročníka Dobrej noviny, zahrať sa hru „Elektrina“

Pomôcky: animovaný film (odkaz nájdete na str. 2), počítač, repráky, drobný predmet (napríklad loptička)

Cieľovka: mladšie deti, staršie deti

Na začiatok si spoločne s deťmi pozrite animovaný film „Staň sa svetlom aj ty“. Po dopozieraní filmu môžete s deťmi viesť diskusiu o tom, čo sa v tomto filme odohrávalo a čo si zapamätali. Následne môžete pokračovať krátkou hrou *Elektrina*.

Ako aj Sarah a ďalší naši kamaráti z Južného Sudánu vedia pomocou solárnych panelov vyrobiť energiu, môžeme si ju vyrobiť aj my. Rozdelíme sa do dvoch tímov (je dôležité, aby bol v oboch tímoch rovnaký počet detí) a sadneme si v tíme vedľa seba. Spoločne sa teraz chytíme za ruky a vytvoríme tak reťaz, cez ktorú bude prúdiť energia. Na začiatku týchto dvoch reťazí bude animátor, ktorý predstavuje slnko a bude držať prvé dieťa za ruku. Posledné dieťa na konci reťaze bude mať ruku voľne položenú. Pri posledných deťoch bude umiestnený náš solárny panel (môže ho predstavovať hociký predmet, napríklad loptička). Počas hry musia mať deti zavreté oči a nesmú vydávať žiadne zvuky. Tak akoby sme my doma nemali večer elektrinu a v izbe by nám nesvietilo svetlo a nemohli by sme pozeráť televíziu alebo počúvať rádio. Animátor – naše slnko, po chvíľke vyšle signál stisnutím ruky prvému dieťaťu v rade. To následne posielajú tento signál, „energii“, ďalšiemu v poradí, ten ďalšiemu,.... až sa táto energia dostane ku poslednému dieťaťu, ktoré otvorí oči a musí sa chytiť predmetu skôr ako jeho súper. V tíme, ktorému sa podarilo zvíťaziť, sa posledný hráč presunie na opačný koniec radu k animátorovi, a celý tím sa posunie o jednu pozíciu vpred. Túto hru môžeme hrať dovtedy, pokiaľ sa každé dieťa v tíme nevystrieda.

2. Aktivita „Presuny divej zvery“

Cieľ aktivity: zahrať sa hru o migrácii divej zvery

Pomôcky: stopky

Cieľovka: mladšie (B) aj staršie deti (A)

Každoročne sa v Južnom Sudáne odohráva veľká migrácia divej zvery. 1,2 milióna zvierat migruje v obrovských stádach, poľahky tu stretnete africké slony, levy, žirafy, antilopy, gazely či hyeny. Tieto zvieratá musia prekonať niekedy veľmi náročnú cestu. S deťmi sa vieme zahrať dve podhry, ktoré tieto prírodné presuny demonštrujú:

- Úlohou detí je vytvoriť cestu použitím ľudských tiel tak, aby po nej prešli africké slony, levy, žirafy, antilopy, gazely z jednej strany miestnosti na druhú. Animátor môže zadať, čo je potrebné použiť: napríklad 2 hlavy, 5 rúk, 4 chrbty. Časti tiel sa musia dotýkať. Dáme deťom 5 minút na prípravu a po uplynutí časového limitu deti predvedú svoje riešenie.
- Slony a gazely počas jedného okruhu nachodia viac ako 1 000 kilometrov. Zaberie im to presne jeden rok. Hlavným dôvodom podnikania tejto cesty je pitná voda a pastva. Animátor určí jedno dieťa, ktoré je slon, ten robí veľké kroky (ale nebeží). Ostatné deti sú gazely a môžu robiť len malé, ale rýchle kroky. Slon naháňa gazely, a keď niektorú chyť, tá sa zmení na slona. Hru môžeme opakovať viackrát za sebou. V každom kole je na začiatku iné dieťa slonom.

✱ TEMATICKÉ AKTIVITY

1. Aktivita „Pravda – nepravda o Južnom Sudáne“

Cieľ aktivity: porovnať realitu Južného Sudánu a Slovenska, ponúknuť deťom možnosť kriticky sa zamyslieť

Pomôcky: nastrihané papiere z prílohy 2, lano/švihadlo/šnúrk/a/ kúsok látky, 2 papiere: 1 s nápisom „pravda“, druhý s nápisom „nepravda“

Cieľovka: mladšie deti, staršie deti

Informácie z prílohy č. 2 postrihajte a schovajte dopredu po streťkární. Prvou úlohou detí v tejto aktivite bude nájsť po miestnosti schované papieriky. Ak by niektoré deti našli viaceré papieriky, vyzveme ich, aby sa podelili s deťmi, ktoré nenašli žiadne. Do stredu miestnosti položíme lano a na jednu stranu lana položíme papier s nápisom „pravda“ a na druhú stranu lana papier s nápisom „nepravda“. Potom deti postupne budú čítať informácie na papierikoch, ktoré našli. Po každej prečítanej informácii sa všetky deti postaví a vyberú si stranu lana, na ktorej si myslia, že je správna odpoveď – pravda alebo nepravda. Následne im animátor povie správnu odpoveď. Takto postupujeme, kým sa nevyčerpajú všetky informácie. Papieriky postupne ukladáme k papierom na stranu lana, kde patria. Aktivitu môžeme ukončiť zdieľaním sa o tom, či deti niektorá informácia prekvapila alebo nie, a prečo. Ktorá informácia ich najviac zaujala, a čo si vlastne ešte pamätajú :).

2. Aktivita „Naučme sa jazyk Dinkov“

Cieľ aktivity: cvičiť kreativitu detí

Pomôcky: papier pre každé dieťa podľa počtu slov, ktoré sa budú prekladať s napísanými slovíčkami na preklad priamo na danom papieri, (farebné) ceruzky

Cieľovka: mladšie deti

Dinkovia tvoria najväčšiu etnickú skupinu v Južnom Sudáne. Žijú hlavne pastierskym spôsobom života. Základom spoločnosti je rodina. Každá rodina žije vo vlastnom tukule, alebo v domčeku na strome, ktoré sú sústredené okolo ohniska. Všetci sa odkazujú na jedného spoločného predka, čo ich zaväzuje sa navzájom podporovať. Dinkovia majú svoj vlastný jazyk „**Dinka**“ (pôvodne *Thuɔŋjäŋ*, *Thoŋ ě Jieng* alebo jednoducho Jieng). Teraz sa spoločne naučíme zopár slov. Ako na to?

Deťom rozdáme papiere a ich úlohou bude nakresliť, čo si myslia, že dané slovo napísané v jazyku Dinkov, znamená. Potom si výtvary navzájom ukážeme a animátor deťom prezradí, o aké slovo išlo. Počet slov, ktorý chcete prekladať je na vás a vašich časových možnostiach na stretnutí.

Slovníček jazyka Dinkov:

Mlieko – ča
Voda – piu
Lev – kúr

Slon – akón
Žirafa – mír
Zebra – maguar

Nosorožec – meriér
Kôň – adžonkúr
Koza – beu
Hroch – rou
Krava – von
Krokodíl – nijan

Žena – tik
Deti – mít
Hviezdy – kuel
Slnko – akol
Pieseň – vák

✱ DISKUSNÉ AKTIVITY

1. Aktivita „Náš deň a spotrebiče“

Cieľ aktivity: uvedomiť si prítomnosť a potrebu elektriny v našom bežnom živote

Pomôcky: papiere A4, malé papieriky veľkosti vizitky (10 ks/ dieťa), perá, farbičky, jemná hudba na pozadie (napr. z mobilu), prípadne vytlačené/nakreslené obrázky najčastejších spotrebičov (nie je nutné, skôr ako tvorivý tip)

Cieľovka: mladšie (A) aj staršie deti (B)

Každý z nás využíva počas svojho dňa veci, na ktoré je potrebná elektrická energia. Aktivitu môžete realizovať vo forme možnosti „a“, alebo ju rozšíriť o doplnujúcu podaktivitu „b“.

- Deťom rozdáme papiere a ich úlohou bude napísať, ako vyzerá ich bežný deň od rána až po dobu, kedy idú spať. Ak máme na stretnutí menšie deti, tak svoj deň môžu nakresliť. Ak vidíme, že deti váhajú, pomôžeme im otázkami typu: *Ako sa ráno zobudíš? Čo spraviš predtým, ako pôjdeš do školy?*

Ako ideš do školy? Ako sa v škole učíte? Aké hodiny máte? Kam idete po škole? Ako sa tam dostanete? Čo robíte poobede? Čo robíte pred spaním? Deťom dáme dostatok času, aby si svoj deň mohli premyslieť. Na pozadí môže znieť pohodová hudba. Po dokončení môžeme/nemusíme dať deťom priestor na odprezentovanie ich dní.

Potom sa spoločne zamyslíme, ako by mohol vyzeráť náš deň, ak by sme nebývali na Slovensku, ale v Južnom Sudáne. Nie každý tam má totiž prístup k elektrickej energii. Spoločne si prejdeme, ako by vyzeral taký obyčajný deň - bez elektriny, v našom prostredí. Môžeme sa najskôr detí spýtať, a tým môžu aj reflektovať to, čo si napísali/nakreslili na svoje papiere: *Ako by sme sa zobudili, ak by sme nemali telefón, budík? Čo by sme si dali na raňajky, ak by sme nemali elektrický sporák? Ako by sme si zohriali jedlo bez mikrovlnky? Kde by sme si odložili jedlo, aby sa nepokazilo, ak by sme nemali chladničku? Ako by sme sa dostali do školy, ak by sme nemali dopravné prostriedky? Ktoré predmety by sme nemohli v škole mať, a ktoré pomôcky by sme nemohli využívať? Na ktoré krúžky by sme nemohli chodiť? Kedy by sme si museli robiť domáce úlohy? Čo by sme robili večer pred spaním?* Diskusiu môžeme uzavrieť tým, že si zhodnotíme, aký veľký význam má elektrina v našich životoch (viď odsek nižšie, začínajúci zvýraznenou vetou „O danej aktivite sa môžeme spoločne porozprávať.“).

- b. Ak máte stále dostatok času, túto aktivitu môžete rozvinúť ešte viac. Rozdajte každému dieťaťu 10 papierikov. Ich úlohou bude na každý papierik napísať jednu vec, ktorú používa, a pri ktorej potrebuje využívať elektrickú energiu. Deťom môžeme s príkladmi opäť pomáhať (mobil, počítač, televízia, chladnička, lampa, budík, mikrovlnka, auto, radiátor,...). Keď každé dieťa bude mať napísaných svojich 10 spotrebičov, tak sa spoja do dvojíc. V tejto dvojici budú mať deti za úlohu zhodnúť sa tak, aby zo svojich desiatich spotrebičov, vybrali spoločne už iba 5 lístčikov, ktoré si môžu nechať. Následne sa dvojice spoja do štvoríc a spoločne vyberú už iba 3 lístčky – spotrebiče. V poslednom kole sa spoja dve štvorice a vytvorí skupinku ôsmich detí. Pokiaľ máme menej detí spojíme ich všetky dokopy, pokiaľ máme viac, môžeme vytvoriť viac väčších skupín. Na záver si deti musia spoločne vybrať iba jeden spotrebič, ktorý im zostane.

O danej aktivite/-ách sa môžeme spoločne porozprávať. Elektrická energia je pre nás mnohých samozrejmosť, no pre niektorých ľudí v Južnom Sudáne, je vysnívaným luxusom. Málo z nás si vie predstaviť, aké by bolo ťažké žiť, ak by sme k nej nemali prístup. Mnoho z nás ju využíva takmer všade. Ráno nás zobudí budík, následne si zohrejeme vodu na čaj v rýchlovarnej kanvici, umyjeme si zuby elektrickou kefkou, do školy ideme na elektrobicykli, učíme sa na interaktívnych tabuliach. Svoj mobil mnoho z nás nevie odložiť z ruky. Veľa z nás chodí aj na krúžky, ako je napríklad tanečná, kde by sme nemohli využívať rádio, alebo napríklad hokej, kde by sme zas nemali ľad ani svetlo na štadióne. Večer sa učíme pri lampe a pozeráme rôzne rozprávky. Sme radi, že tento rok idete s nami koledovať, lebo aj vďaka vám si budú môcť ľudia v Južnom Sudáne večer zapnúť svetlo a žiť svoj život ľahšie.

Pri všetkých diskusných aktivitách je potrebné deťom zdôrazniť, že je prirodzené, ak majú dvaja ľudia odlišný názor na jednu vec. Nejde nám o to, aby sme presvedčili toho druhého o „našej“ pravde – nemusíme kričať, byť smutní, či nahnevani, ak si niekto myslí niečo iné, ako my. Dôležité je sa chcieť rozprávať a počúvať. Na chvíľu vyjsť zo svojej bubliny a obuť si topánky toho druhého. To v nás buduje toleranciu a vzájomný rešpekt. Nemusíme následne svoj názor nevyhnutne meniť. Ale môžeme sa viac rešpektovať, a tak žiť v mieri a byť svetlom pre druhých.

✧ TVORIVÉ AKTIVITY

1. Aktivita „Prinášajme svetlo hviezd“

Cieľ aktivity: vyrobenie veľkej žiariacej hviezdy pre skupinku koledníkov

Pomôcky: kartón, staré CD nosiče, nožnice, štetec, disperzné lepidlo, prípadne temperovú alebo akrylovú farbu (biely/strieborný/zlatý odtieň), palica/rúčka z dlhej metly

Cieľovka: časť procesu aj pre mladšie deti, celý proces pre staršie deti

Koledníci rozžiarujú navštívené domovy radostnou zvesťou. Aj vaša skupinka môže tento rok zažiarieť o niečo viac. Vyroberte si veľkú jagavú hviezdu, ktorú všetci uvidia už z diaľky. Ako na to? Pripravíme si kartónovú hviezdu, v najširšom bode s priemerom približne 30 cm. CDčka rozbijeme, prípadne rozstriháme, na rôzne menšie časti. Tekutým lepidlom postupne do hviezdy vytvárame mozaiku z nastrihaných častí tak, aby hviezda bola kompaktná a medzi jednotlivými úločkami CD nevznikal prázdny priestor. Pre každý prípad si môžeme základnú kartónovú hviezdu pred nalepovaním natrieť bielou, zlatou alebo striebornou farbou. Tak dosiahneme pekne trblietavé aj miesta, kde nám kúsky CDčiek nezapadajú perfektne. Lep necháme poriadne zaschnúť. V posledných rokoch nás aj kvôli klimatickým zmenám čoraz častejšie pri koledovaní sprevádza skôr slnečné počasie. Počas slnečných dní, keď bude na úločky CDčiek dopadať slnko z rôznych uhlov, budú sa naše hviezdy pekne jagať. Na záver hviezdu pripevníme na palicu a pri koledovaní nasledujeme jej jas na ceste k navštíveným.

BONUS

Nestíhate si vyrobiť veľkú hviezdu pre vašu skupinku? Prípadne pripraviť kostýmy či tradičné oblečenie? Nezúfajte! V prílohe č. 3 nájdete šablónu **dobronovinej hviezdy**, ktorú môžete vyrobiť na čelo pre deti vo vašej skupinke (aj pre seba:)).

Prekreslite si hviezdičku na **kartón/tvrдый papier**, **namalujte bielou/zlatou/striebornou farbou** či **potiahnite alobalom z babkinej kuchyne** (alebo nechajte deti na stretku vyfarbiť si hviezdičku podľa ich gusta). Ďalej zoberte **úzkú krajčírsku alebo klobúkovú gumičku** a upevnite ju na hviezdičku, možnosti sú rôzne: našiť, použiť zošívачku, či uviazať cez drobné dierky, ktoré urobíte priamo na hviezdičke – dĺžka gumičky závisí od obvodu hlavy jednotlivého dieťaťa (prípadne aj s čiapkou na hlave). A voilá! Máte pred sebou dobronovinovú skupinku s anjelským šmrncom.

Extra tip: vyrobte aspoň **2 náhradné hviezdičky** navyše do vrečka, aby ste ich mali poruke počas koledovania. Vedia sa zísť :).

2. Aktivita „Betlehemska žiara“

Cieľ aktivity: vyrobenie personalizovaného koledníckeho betlehemu/jasličiek

Pomôcky: krabica od topánok, lep, farebné papiere, akrylové farby, tenká čierna fixka, kúsky látok, rôzne prírodné materiály ako kamienky, drevka či slama.

Na výrobu postavičiek - korkové štuple, drevené štipce, celé burské oriešky, staré domino,...

Cieľovka: mladšie aj staršie deti

Keď už naša skupinka žiari do diaľky vďaka jagavej hviezde, nemali by sme zabúdať ani na „žiara“ v jasliach, ktorú môžeme prinášať do navštívených domovov. Vedeli ste, že tradícia jasličiek je dlhá už 800 rokov? Ak nie, prečítajte si o tom viac v našom adventnom kalendári. Medzitým si vyrobte spolu s vašou koledníckou skupinkou prenosný personalizovaný betlehem, ktorý spolu s vami prinesie radosť do navštívených rodín.

Najskôr si pripravte betlehenskú scenériu ako pozadie pre vaše postavičky. Krabicu od topánok môžete namaľovať akrylovými farbami, obliepiť kúskami látok, farebným papierom,... podľa

vášho gusta. Veľkosť betlehemu si môžete prispôbiť aj podľa veľkosti vašej skupinky. Pokojne si každý koledník môže vyrobiť vlastnú postavičku. Môžete si zvoliť tradičnejší model s postavkami pastierov či kráľov alebo ho môžete poňať aj osobnejšie a do jasličkovej scenérie zakomponovať vás – koledníkov. Nám výborne poslúžilo staré domino, ktorému sme vdýchli nový život v betleheme aj v africkom štýle. Vyberte si materiál, z ktorého chcete postavičky vytvoriť a pohrajte sa s materiálmi, ktoré

máte k dispozícii na ich dotvorenie, kľudne môžete materiály aj kombinovať. Ďalej sa môžete inšpirovať našimi afro jasličkami alebo si pripraviť betlehem presne na mieru vašej koledníckej skupinky. Fantázii sa medze nekladú.

3. Aktivita „Najvyšší na svete“

Cieľ aktivity: porovnanie výšky Dinkov s výškou detí a vedúcich na Slovensku

Pomôcky: fotky detí a vedúcich, obrázok Dinkov z prílohy 4, špagát, lepiaca páska

Cieľovka: mladšie aj staršie deti

Etnická skupina Dinkov patrí k najvyšším na svete. Priemerná výška dospelého muža je 182,6 cm, u ženy je to 181,3 cm. Pred začiatkom stretnutia si pripravte špagáty s dĺžkou priemernej výšky Dinkov. S obrázkom z prílohy 4 na vrchu špagátu ho natiahnite a prilepte napr. o dvere (tak, aby ste ich nepoškodili). Na stretnutí sa môžete s deťmi odmerať a vaše výšky tiež znázorniť dĺžkou špagátu. Tie potom postupne priliepagte s fotkami navrch ku špagátu s obrázkom, ktorý znázorňuje výšku Dinkov. Následne si porovnajte vaše výšky alebo skôr „nížky“ s Dinkami. Tak, kto je najvyšší na svete? :)

Viac aktivít ku tohtoročnej téme nájdete na www.dobranovina.sk.

★ KOLEDNÍCKE PROGRAMY

VEDELI STE ŽE...

...koledníkov často volali aj betlehemci, alebo jasličkári?

Betlehem, ktorý so sebou koledníci nosili, nebol len rekvizitou, ale dôležitým stredobodom programu. Koledníci priniesli betlehem do domu a väčšinou ho postavili do stredu domácnosti, na dôležité miesto, teda na stôl. Domáci už naň mali pripravené miesto a sprítomnili si tak Ježiška vo svojom dome.

Nebojte sa rôznych foriem betlehemov a jasličiek pri svojom koledovaní. V dnešnej dobe je ťažšie umiestniť ho počas koledovania na stôl, ale môže ho držať anjel. Ak sa rozhodnete pre väčší, môžete ho položiť na koberec a počas programu sa môžu pastieri Ježiškovi pokloniť, alebo počas spievania kolied okolo neho prechádzať. Takáto rekvizita pridá vášmu koledníckemu programu divadelnosť, zaujme deti, pobaví domácich a určite im tak hlbšie sprítomní podstatu Vianoc tak, ako sa o to snažil aj sv. František z Assisi, keď pred 800 rokmi pripravil prvý živý betlehem.

Betlehem môže byť z papiera, alebo drevený, môžete použiť bežné sošky dostupné v obchodoch, alebo si ich dotvoriť podľa svojej fantázie. Betlehem môže mať napríklad podobu vášho kostola, môže byť vyzdobený niečím charakteristickým pre váš región, alebo pre vaše kolednícke stretnutie. Fantázii sa medze nekladú a perfektne sa na to hodí využiť tvorivú aktivitu č. 2 „Betlehemska žiara“ zo str. 11.

KOLEDNÍCKY PROGRAM PRE MENŠIE DETI

Dobrý deň vinšujem, ako sa máte?
Nesiem vám novinku, nože počúvajte:
V mestečku Betleme vykvitol z ruže kvet,
aby nám vykúpil celucký celý svet.

Pieseň:

NARODIL SA KRISTUS PÁN

Hojné požehnanie vám nesieme,
šťastia a zdravia vinšujeme.
Zďaleka ideme, novinu nesieme, vám povieme.

Boli sme v Betleme tejto noci,
videli sme dieťa z Božej moci.
Jozef ho kolembá, Mária mu spieva bez pomoci.

Tá matička jeho chudobná,
nad celým Betlemom opustená,
hospody nenašla, v maštaľke musí byť Matka biedna.

Ako len ob stojí dieťa krásne,
keď v stajni niet iné, len tie jasle.
Vôl, osol dýchajú, a tak ohrievajú dieťa šťastne.

Pieseň:

PLESAJTE VŠETCI ĽUDIA

Vinšujem vám, vinšujem
tento jeden vinš,
aby ste sa dobre mali,
a potom už nič!

Vinšujem, vinšujem z hory i z doly,
žeby vám išli do chlieva voľy,
žeby vám vypadla z mašiny ihla,
žeby ste mali do roka syna.

Vinšujem, vinšujem na tú svätú viliju,
žeby ste mali život samú pasiu.
Len šťastie, zdravie, požehnanie,
na poli úrodu na zemi veľa plodu,
v komore kapustu a v dome veselo!

V tŕni vrabce čvrikajú,
Pána svojho privítajú.
Sýkorka vraví cin cin cin,
že sa narodil Boží Syn.
Straka vraví traka raka,
že premohol pekelného draka.
Sova vraví uhu uhu,
sláva na výsostiach Bohu.

Za tieto tri verše, dajte nám tri groše.
Pán Boh daj dobrý deň,
prv vodu než oheň.

Ja som malá panna,
vítam Krista Pána.
Vítam ho ja vítam,
do kapsy si pýtam.
Ak mi máte, tak mi dajte,
dlho ma tu nemeškajte.
Počalo ma oziabati,
mám sa domov ponáhľati.
Pochválen buď Ježiš Kristus.

Koľadička, koľada,
dajte skoro, oziaba.
Ide od Homôľky veľká šútelica,
aby nás neuchytila tá stará vlčica.

Ešte raz sa odberáme,
do Betleme utekáme.
Ostávajú s Pánom Bohom,
až naveky vekov amen.

Pieseň:

K JEŽIŠKOVI DO BETLEMA

Betlehemská hra

**Podľa knihy: Zdravie, šťastie, pokoj svätý vinšujeme vám... tradičné vianočné zvyky, vinše, koledy, pranostiky, jedlá a recepty z okolia Topoľčian. Trábečské múzeum v Topoľčanoch 2005. st. 27*

Pieseň:

ŠTASTIE, ZDRAVIE

Anjel:

Sem sa, pastieri, sem pospiechajte
Ježiška malého v jasličkách privítajte.

Pastieri spolu:

Pásli ovce valasi
pri betlemskom salaši.
Anjel sa mi ukázal,
do Betlema ísť kázal.
Vstaňte hore a choďte,
Krista Pána nájdete.
Nájdete ho v jasličkách,
ovitého v plienočkách.
Mária ho kolembá
a Jozef mu tak spieva,
na husličkách jújújú
a na gajdách dúúdúú.

Bača:

Podme, bratia, podme
nášmu Ježiškovi oferovať.

Fedor:

Ja, Fedorík, bystrý pacholík,
oferujem ti také jabĺčko
ako moje srdiečko.

Stacho:

A ja tebe oferujem
hrozna košíček,
k tomu medu hrnčiček,
ešte k tomu takú klobásu,
čo ťa trikrát ňou opášu.

Bača:

A ja tebe oferujem takého barana,
čo ho nezješ od večera do rána
a k tomu ešte hruďu syra,
aby teba vychovala tvoja matka milá.

Kubo:

Jezu, Jezu, čo ti dám
keď sám chudák nič nemám.
Mám tu jeden bačkor starý,
čo som vzal nášmu bačovi.

Pastieri:

Kubo, a gazdinej čo dáme?

Kubo:

Takú klobásu, čo sa do nej tri razy opášu.

Pastieri:

Kubo, a gazdovi čo dáme?

Kubo:

Veľké remence, aby sa mu nevyzúvali staré baganče.

Kubo:

Tam v ďalekej krajine, veľkej doline,
neďaleko mesta, v cudzej krajine,
zjavili sa anjelovia,
pospiechali pastuškovia do Betlema.

My ti dary darujeme,

zo srdca obetujeme, čo kto máme.
Máme syra, masla, trocha žinčice,
môžeme pridať pšeničnej krupice,
trocha maku s orechami,
trocha masti s oškvarkami.

Pásol Fedor ovce,

na zelenej lúke,
három, fárom, fidlidom,
aj s tým strakatým psom.
Pastieri sme betlehenskí,
na salaši máme moc tlstých oviec,
máme syra, mlieka, žinčice.

Domov, domov, ponáhlajme,

bude dobrá večera,
čierna kura pečená,
aj po holbe vína.

Idú, idú valasi,

do Betlema na skusy,
zvestujú nám novinu,
tú najkrajšiu jedinu,
narodil sa sveta Pán,
zišiel, prišiel z neba k nám.

Keď novinu predali

tak sa domov pobrali,
s ovečkami na pleci,
vykračujú cez lesy.
Podťe ľudia za nami,
veď je náš Pán tiež s nami.

Pieseň:

DO HORY, DO LESA VALASI

✱ VIANOČNÉ A NOVOROČNÉ VINŠE

**Poznámka: slová v zátvorkách možno použiť ako alternatívu*

Ponúkame vám súbor niekoľkých vinšom, z ktorých si môžete vybrať a vytvoriť tak kolednícky program pre svoju skupinku. Tieto konkrétne vinše boli použité aj na vysielacej svätej omši v roku 2021 koledníkmi z farnosti Banská Bystrica – Radvaň – ďakujeme!

Vianočná nálada na domy sadá,
šťastie (pokoj) a lásku do srdc
nám vkladá.

Nech vás vždy sprevádza na
každom kroku,
cez celé Vianoce i v novom roku.

Nech tichá hudba veselosti
Vám počas Vianoc znie.
Nech nastávajúci rok vám zdravie,
šťastie a lásku prinesie.

Na Vianoce deň je krátky,
prajeme Vám šťastné (milostiplné)
sviatky.
Hviezdu šťastia nad obzorom,
požehnanie v roku novom.

Krásne sviatky vianočné,
ešte krajší nový rok,
požehnania každý deň
a šťastný každý krok.

Šťastia celé hodiny
v kruhu svojej rodiny.
Užite si spoločne
krásne sviatky vianočné.

Okolo jasiel' zlatý svit,
dnes treba Pána pozdraviť.
Okolo jasiel' zlatý jas,
nebeské Dieťa, žehnaj vás!

Tak, ako za oblokom sniežik padá,
nech šťastie na váš stôl sadá.
Zabudnite na bôle a starosti,
prežite Vianoce v láske a radosti.

Ježiško, na tvoje narodenie,
daj tomuto domu svoje požehnanie:
že by prebývala v ňom samá štedrota,
nikdy nechýbala láska a dobrota.

Ježiškova ručička nech vás požehná,
Ježiškova Matička nech vám pomáha,
anjeli z neba nech vám spievajú,
radosť Vianoce nech vám volajú.

Dieťaťko v Betleme, Ježiško maličké,
za tebou ideme, čuj naše prosbičky:
Daj nám zdravie, sily, do učenia chuti,
srdce rodičovo, nech sa nezarmúti.

Zošli požehnania aj do nášho
(tohto) domu,
by sme mohli pomôcť v biede hocikomu.

Vianoce – sviatky lásky, pokoja,
nech každú bolesť vám zahoja.
S Ježiškom malým tešte sa spolu,
keď si sadáte k sviatočnému stolu.

Novinu radostnú oznámim vám,
že sa nám narodil dnes Kristus Pán,
to dieťa krásne, nad slnko jasné,
anjeli spievajú, slávu mu vzdávajú pri
Betleheme.

Vianočný zvon tíško cinká,
v Betleheme dieťa spinká.
Dobru pohodu vinšujeme vám,
štedrosť a hojnosť vašim obydliam.
(rodinám)

V novom roku zdravie pevné,
nech vám stále slúži verne.
Radostné Vianoce, šťastný nový rok,
Božie požehnanie na každý váš krok.

Do duše milosti,
do srdca radosti,
ku práci zdravíčka
a na stôl chlebička.

Keď slávime toto Krista narodenie,
i ja vám kresťanské nesiem pozdravenie.
S vinšom, aby z darov podiel ste dostali,
ktoré nášmu svetu nesie Ježiš malý.

A ja vám prajem zo srdca celého
zdravia, šťastia, lásky, pokoja svätého.
K tomu ešte požehnania Božieho
a po smrti Kráľovstva nebeského.

Čo vám máme zavinšovať v tejto
svätej chvíli,
keď sa Ježiš dolu z neba ku nám
na Zem schýlil?

Nech vám on len zdravie dáva,
spokojnosť a silu.
V láske, svornosti a šťastí,
žite každú chvíľu.

Na jedličke sviečky svetia,
v jasliach leží Božie dieťa.

Nech vás jeho láska hreje
v žiali i v tmách beznádeje.
Do srdc, duší vašich vloží
radosť, šťastie, pokoj boží.

Teraz nás už nezdržujte,
čo len chcete, to nám dajte.
Sám Pán Boh vám to odplatí!
budeme sa primlúvaťi,
aby vás on požehnával
a vždy dobré zdravie dával.

Počúvajte nové chýry, čo sa stalo
v tejto chvíli,
čo sa stalo v tejto noci, práve bolo
o polnoci:
Narodil sa nám Spasiteľ, všeho sveta
vykupiteľ.
Leží medzi zvieratkami, ovinutý
plienočkami.

Zvonia všetky zvony sveta
cingi-lingi-bom!
Na svet prišlo drahé Dieťa
biednym rodičom.
Podte s nami pokloniť sa Ježiškovi
malému,
za to, že k nám z neba prišiel,
svoje srdcia dáme mu.

Počujte, jak na nebesiach anjelici spievajú,
sláva Bohu na výsostiach!
Pokoj ľuďom želajú.

Na tieto vianočné sviatky i ja sa radujem,
z úprimného srdca toto vám vinšujem:
Aby bol Kristus Pán vašim tešiteľom,
vaším dobrým radcom a dobrým priateľom.

Dobrý deň vinšujem! Ako sa máte?
Nesiem vám novinu. Nože počúvajte!
V mestečku Betleme vykvitol z ruže kvet,
aby nám vykúpil celučký, celý svet.

Ja na tieto sviatky, poviem vám vinš krátky:
Cez Vianoce vyber úsmev a rozďaj
ho všetkým,
dávaj si však dobrý pozor, aby nebol riedky!
Cez Vianoce vyber lásku, každému
daj trochu,
nech nám nikdy nezovšednie!
Ani v novom roku.

D A D A D A D G E A
 Ve-se-lost' ve-li-ká sa zja-vi - la Sy-ná-čka Bo-žie-ho, Pá-na ze - me,
 Pa-ne-nka Má-ri-a po-ro-di - la
 9 D A D A D
 v chu - do - bnej ma - šta - li v Be - tle - he - me.

VESELOŠT' VELIKÁ

1. Veselosť veľiká sa zjavila,
Panenka Mária porodila,
/:Synáčka Božieho,
Pána zeme,
v chudobnej maštali
v Betleheme./
2. Chudobná Matička
pri ňom stojí,
lúbeznými slovami
Jeho kojí.
/:A plienky súkenné
predostiera,
aby odpočíval,
pekné spieva./

NOVÍ RUOČIK NASTAL

1. Noví ruočik nastal, všetci sa radujme,
/:a tomu stariemu pekne poďakujeme./
Prajeme vám šťastia, zdravia,
hojnuo božskuo požehnaňia,
celí ruočik ten noví.
2. Ďakujeme tebe, aj ti, ruočku starí,
/:že zme ťa prežili vo šťastí a zdraví./
Prajeme vám šťastia, zdravia,
hojnuo božskuo požehnaňia,
celí ruočik ten noví.
3. Po prvu vinšujem pánu gazdčíkovi,
/:abi boli zdraví celí ruočik noví./
Prajeme vám šťastia, zdravia,
hojnuo božskuo požehnaňia,
celí ruočik ten noví.
4. Po druhuo vinšujem aj paňi gazďinej,
/:abi bola zdravá celý ruočik noví./
Prajeme vám šťastia, zdravia,
hojnuo božskuo požehnaňia,
celí ruočik ten noví.
5. Po treťuo vinšujem aj vašim dieťočkám,
/:abi boli zdravie celí ruočik noví./
abi boli veselí, ako v ňebi anjeli,
celí ruočik ten noví.
6. Po štvrtuo vinšujem statečku aj roli,
/:abi Boh požehnau celí ruočik noví./
Prajeme vám šťastia, zdravia,
hojnuo božskuo požehnaňia,
celí ruočik ten noví.

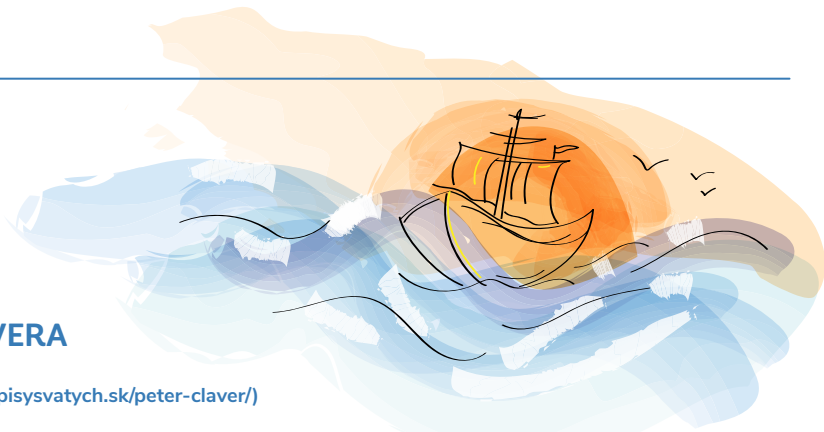
Ak by deťom bola pieseň príliš vysoko, tak si ju pokojne dajte do C duru.

D A D G A D
 1. No - ví ruo - čik nas - tal, všet - ci sa ra - duj - me,
 6 D A emi A D
 a to - mu sta - rie - mu pek - ňe po - ďa - kuj - me.
 10 emi A D emi A D D G A D
 Pra - je - me vám ščas - tia, zdra - via, hoj - nuo bož - skuo po - žeh - na - ňia, ce - lí ruo - čik ten no - ví.

TEXTY PIESNÍ Z KNIHY: ZDRAVIE, ŠTASTIE, POKOJ SVÄTÝ VINŠUJEME VÁM... TRADIČNÉ VIANOČNÉ ZVYKY, VINŠE, KOLEDY, PRANOSTIKY, JEDLÁ A RECEPTY Z OKOLI A TOPOĽČIAN. TRÍBEČSKÉ MÚZEUM V TOPOĽČANOK 2005.

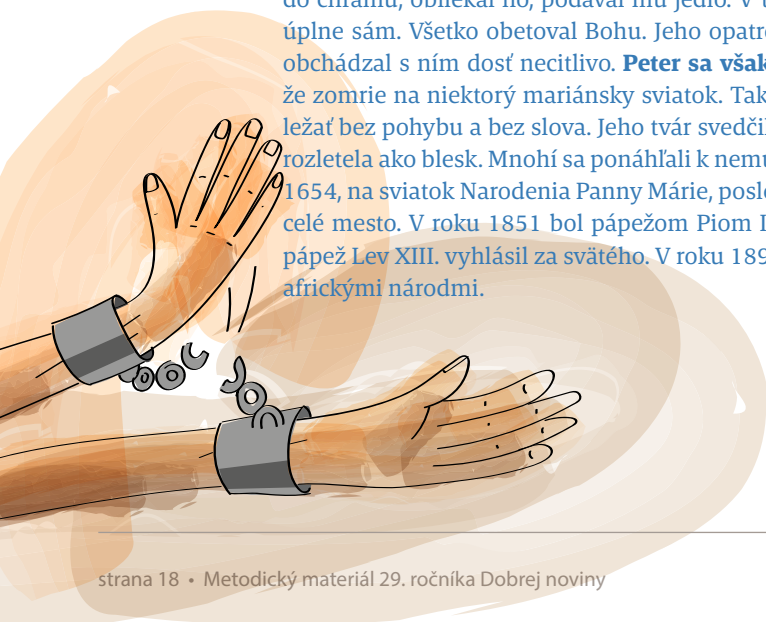
ŽIVOTOPIS SV. PETRA CLAVERA

(upravené podľa zdroja: <https://www.zivotopisysvatych.sk/peter-claver/>)

Sv. Peter Claver sa narodil v roku 1580 v mestečku Verdú v Katalánsku (Španielsko). Jeho rodičia boli schudobnení šľachtici, ale veľmi nábožní. Od malička vychovávali svojho syna vo viere. Pobádali u neho túžbu po kňazskom stave, a tak ho poslali na štúdiá k jezuitom do Barcelony. Peter sa **učil veľmi dobre**, mal veľké nadanie. V roku 1602 vstúpil k jezuitom v Tarragone. Po dvoch rokoch ho poslali študovať filozofiu na Mallorku. V tamojšom kláštore žil vtedy sv. Alfonz Rodriguez, s ktorým sa úprimne spriatelili. Rehoľné sľuby zložil 8. augusta 1604. Zaumienil si, že bude nasledovať misionára sv. Františka Xaverského. Neustále **prosil svojich predstavených, aby mu dovolili ísť na misie**. Predstavení však rozhodli, že pôjde študovať teológiu do Barcelony. **Peter z poslušnosti šiel**, no aj potom stále túžil po misiách. Konečne roku 1610 prišlo povolenie od provinciála, aby na misie mohol ísť. Peter bol prešťastný.

Po dlhej plavbe dorazili do mesta Cartagena v Kolumbii (Južná Amerika). Istý čas pracoval ako jednoduchý rehoľník v meste Santa Fé de Bogotá. Popritom študoval teológiu. V roku 1616 bol vysvätený za kňaza. **Predstavení mu určili službu medzi otrokmi, ktorých vtedy dovážali z Afriky**. Pod vedením pátra Alfonza Sandovala začal svoj apoštolát. Páter Alfonz však už o rok nato umrel a Peter zostal sám. Ročne sa v tých časoch v Cartagene predalo desať až dvanásťtisíc otrokov. Mnohí boli chorí, vytrhnutí z rodiny a domoviny, bez akéhokoľvek nároku na hocičo. Ťažko museli pracovať, niekedy aj tri štvrtiny z nich zomrelo od námahy, mučenia a neľudského zaobchádzania. **Keď to Peter videl, rozhodol sa celý svoj život zasvätiť týmto ľuďom**. Pri skladaní slávnostných sľubov v roku 1622 si k štyrom sľubom, ktoré skladajú jezuiti, pridal piate, **ktorým sa zaviazal byť ako „otrok otrokov až do smrti“**. Vždy, keď sa dopyčul, že prichádza loď s otrokmi, bežal do prístavu a po ceste zbieral milodary pre otrokov. **Zaoštaral si tlmočníkov, aby sa s nimi dorozumel a aby sa ho nebáli**. Chorých ošetroval, slabých vlastnými rukami vynášal na pevninu, krstil deti, umýval im rany, rozdeľoval jedlo a pitie. Staral sa aj o tých, ktorí už boli dlhší čas na pevnine. Chodil za nimi po domoch aj do väzení, kde ich držali v ťažkých podmienkach. **Pomáhal im, ako sa dalo**. Okrem iného ich vyučoval vo viere, spovedal a vysluhoval sviatosti. Často pre nich žobral. Dokonca nahovoril bohatých kresťanov, aby pre nich usporiadali hostinu. **Mnoho otrokov mu vďačilo za život i zdravie**. Boli však aj takí, ktorí sa k nemu správali surovo, otroci i domáci. Dokonca vlastní spolubratia mu vytýkali prílišnú horlivosť. **No nič ho neodradilo**. Predpokladá sa, že pre Krista získal okolo trisťtisíc duší. V tejto práci zotrval tridsaťšesť rokov. Ľudia ho považovali za svätého.

V roku 1650 sa rozšíril mor. **Peter vo dne v noci pracoval**. Sám sa pritom nakazil a takmer zomrel. Po zvyšok života mu potom zostala ustavičná triaška rúk a nôh, takže nemohol sám ani chodiť, ani rukami vykonávať hocijakú činnosť. Jeden z otrokov sa o neho potom staral. Vodieval ho do chrámu, obliekal ho, podával mu jedlo. V tomto stave žil ešte štyri roky. Stalo sa, že čas trávil úplne sám. Všetko obetoval Bohu. Jeho opatrovateľ nebol vždy práve najochotnejší, naopak, zaobchádzal s ním dosť necitlivo. **Peter sa však nikdy nestáľoval**. V polovici roka 1654 oznámil, že zomrie na niektorý mariánsky sviatok. Tak sa aj stalo. 7. septembra toho istého roku ho našli ležať bez pohybu a bez slova. Jeho tvár svedčila o tom, že je vo vytržení. Zvesť o jeho umieraní sa rozletela ako blesk. Mnohí sa ponáhľali k nemu, aby ho naposledy videli. Nad ráno 8. septembra 1654, na sviatok Narodenia Panny Márie, posledný raz vydýchol. Na jeho pohrebe sa zhromaždilo celé mesto. V roku 1851 bol pápežom Píom IX. vyhlásený za blahoslaveného a v roku 1888 ho pápež Lev XIII. vyhlásil za svätého. V roku 1896 ho ten istý pápež vyhlásil za patróna misií medzi africkými národmi.

✱ PRAVDA – NEPRAVDA O JUŽNOM SUDÁNE

Prílohu si môžete prefotiť, prepísať alebo vystrihnúť, ak máte viac Metodických materiálov.

1.
JUŽNÝ SUDÁN MÁ VIAC OBYVATEĽOV
AKO SLOVENSKO

2.
ÚRADNÝM JAZYKOM JUŽNÉHO
SUDÁNU JE SVAHILČINA

3.
V JUŽNOM SUDÁNE ŽIJE VIAC
KREŠŤANOV AKO NA SLOVENSKU

4.
CENA BENZÍNU JE V JUŽNOM SUDÁNE
DRAHŠIA AKO NA SLOVENSKU

5.
DETI DO 14 ROKOV TVORIA
VIAC AKO 40 % OBYVATEĽSTVA
V JUŽNOM SUDÁNE

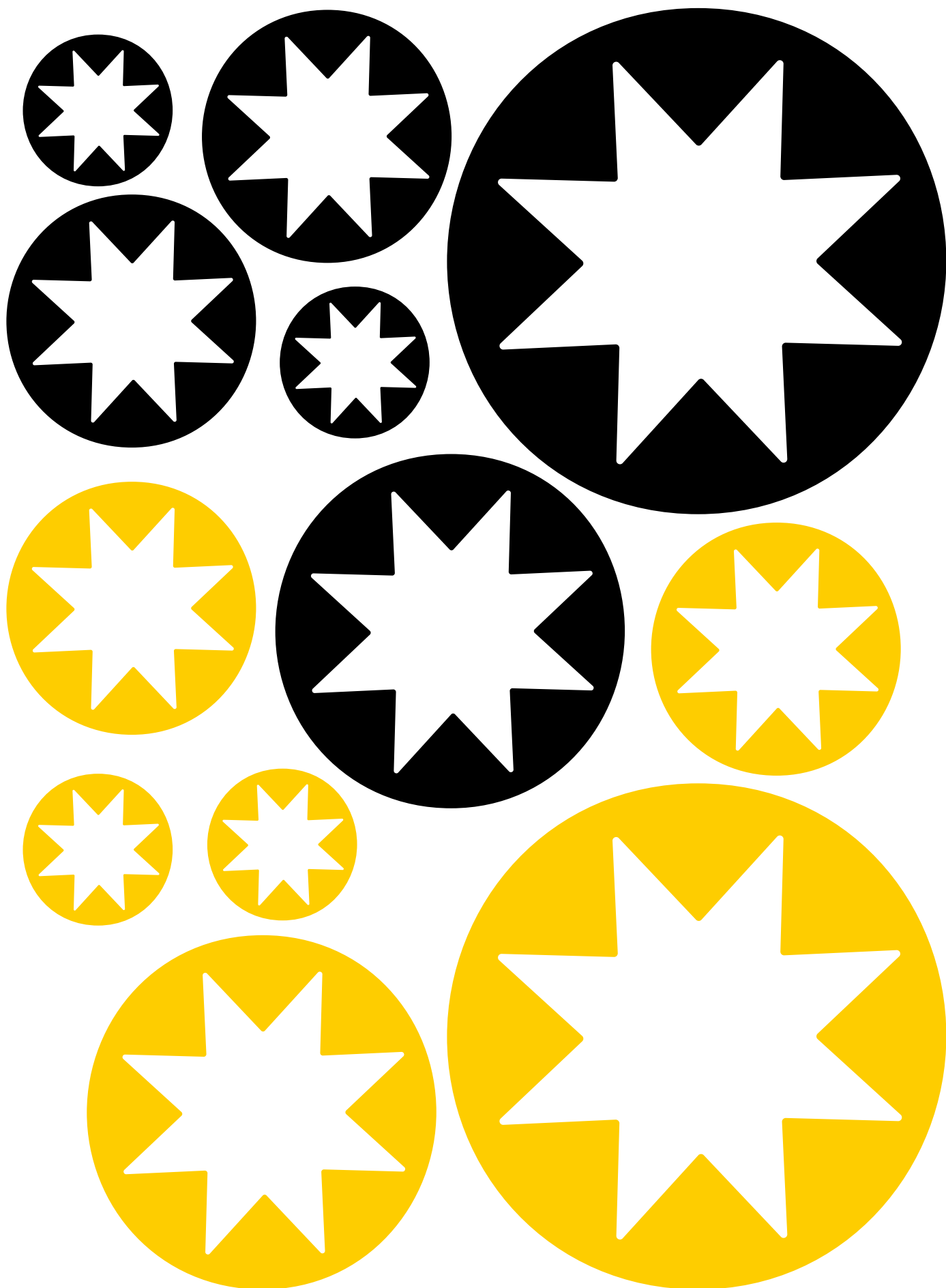
6.
V JUŽNOM SUDÁNE ŽIJE VIAC
DÔCHODCOV (ĽUDÍ NAD 65 ROKOV)
AKO NA SLOVENSKU

7.
V JUŽNOM SUDÁNE PRŠÍ VIAC
AKO NA SLOVENSKU

8.
JUŽNÝ SUDÁN JE NAJMLADŠOU
KRAJINOU SVETA

1. **Pravda** – Kým Slovensko má 5 449 270 obyvateľov, Južný Sudán má o vyše dvojnásobok obyvateľov viac a to 12,3 milióna.
2. **Nepravda** – Svahilčina a angličtina sú úradnými jazykmi v Keni, Tanzánii a Ugande, avšak v Južnom Sudáne je úradným jazykom angličtina.
3. **Nepravda** – Obyvateľstvo Južného Sudánu tvoria prevažne komunity, ktoré vyznávajú kresťanstvo a animizmus (prírodné náboženstvá). Podľa údajov organizácie Pray for Sudan sa ku kresťanstvu hlási okolo 60,5 % obyvateľov Južného Sudánu, kým na Slovensku je to 68,8 %.
4. **Nepravda** – Cena benzínu sa pohybuje na úrovni 1,25 eura za liter, na Slovensku je to 1,77 eura za liter benzínu.
5. **Pravda** – Deti od 0 – 14 rokov tvoria až 43,9 % zloženia obyvateľstva v Južnom Sudáne. Pre porovnanie so Slovenskom, deti do roku 14 rokov tvoria iba 15,7 % obyvateľstva.
6. **Nepravda** – Na Slovensku tvoria ľudia nad 65 rokov 17 % obyvateľstva, avšak v Južnom Sudáne sú to iba 2,9 %.
7. **Pravda** – Aj keď je to tesné, v Južnom Sudáne padlo v roku 2020, 900 mm zrážok a na Slovensku to bolo o niečo menej, a to 824 mm zrážok.
8. **Pravda** – Južný Sudán je stále najmladšou krajinou sveta, pretože svoju nezávislosť od Sudánu získal len v roku 2011.

Prílohu si môžete prefotiť, prekresliť alebo vystrihnúť, ak máte viac Metodických materiálov.

22-ročná Sarah Kolok je najstaršou zo šiestich detí a pochádza z najpočetnejšej etnickej skupiny Dinkov. Má dvoch bratov a tri sestry. Jej otec Manyang Kolok je vojnovým veteránom, ktorý bojoval za oslobodenie Južného Sudánu spod arabskej nadvlády. Jej mama Ajak Ajokbeer Khalil je ženou v domácnosti a dnes sa stará nielen o svoju rodinu, ale taktiež aj o švagriné a deti zo širšej rodiny. Počas občianskej vojny musela Sarah utiecť z krajiny. Základnú školu navštevovala vo Wakiso v susednej Ugande. V roku 2017 sa presťahovala aj s tetou do utečeneckého tábora Kakuma na severe Kene, kde strávila ďalšie 3 roky.

Po vojne sa vrátila k rodine domov do Rumbeku, kde zmaturovala na Strednej škole Abukloi. Prihlásila sa na kurz elektrických a solárnych systémov v centre sv. Petra Clavera, ktorý v decembri minulého roka úspešne ukončila. Počas praxe mala možnosť vyskúšať si inštalácie a opravy solárnych panelov a opravu vodných púmp na viacerých misiách a farnostiach v diecéze. Ako jedna z 26 absolventov (z toho bolo len 7 žien) to nemala vôbec jednoduché. Technické smery sú nielen v Južnom Sudáne stále považované za dominantu mužov. Jej to však nevadilo, keďže ju táto oblasť nesmierne baví a rada by sa jej venovala aj v budúcnosti. Dnes je jej snom ísť na vysokú školu a študovať elektrické inžinierstvo, či iný podobný technický smer.

Sarah ďakuje všetkým koledníkom za ich službu a podporu centra v Rumbeku. Lucas Ng'hwagi, 2023.

KVÍZ O JUŽNOM SUDÁNE

(správna je vždy len jedna odpoveď)

1. Koľko pamiatok má Južný Sudán zapísaných na Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO?
 - a) Tri
 - b) Štyri
 - c) Len jednu
 - d) Žiadnu – Južný Sudán je 1 z 27 krajín sveta, ktorá sa na zoznam nedostala. Črtajú sa však tri nominácie.
2. Juhosudánsky basketbalista Manute Bol sa delí o rekord najvyššieho hráča Národnej basketbalovej ligy NBA spoločne s Rumunom Gheorghem Mureșanom. Akú výšku mu namerali?
 - a) 209 cm
 - b) 219 cm
 - c) 229 cm
 - d) 239 cm
3. Čím je známa Džuba – hlavné mesto Južného Sudánu?
 - a) Založili ho misionári z Veľkej Británie.
 - b) Všetky jeho ulice sú pravouhlé.
 - c) Na chodníkoch stále svietia petrolejovými lampami.
 - d) Počas letných dní ponúkajú reštaurácie pre deti zmrzlinu zadarmo.
4. Juhosudánci (najmä etnická skupina Dinkov) sú považovaní za jeden z najvyšších národov sveta. Čo si myslíte, aký je najpopulárnejší šport v krajine tak vysokých ľudí?
 - a) Basketbal – pri streľbe ani vyskakovať nemusia.
 - b) Futbal – celosvetová klasika.
 - c) Volejbal – ich bloky nik nepreskočí.
 - d) Skok do výšky – veď skáču ako kenská Masaji.
5. Etnické skupiny v Južnom Sudáne majú o móde svoju predstavu. Ktoré z uvedených módných výstrelkov by ste v tamojšej domácnosti nikdy nevideli?
 - a) Chýbajúce predné zuby.
 - b) Zjazvené čelo, tvár a ruky.
 - c) Náušnice zo slimačích ulít, ktoré nosia výhradne muži na pravom uchu.
 - d) Korzety rôznych farieb, ktoré nosia ženy, dokonca aj muži.
6. Aký prírodný repelent používajú miestni pastieri?
 - a) Popol zo spáleného kravského trusu.
 - b) Kozie mlieko zmiešané s chilli papričkami.
 - c) Kvety ibišteka, ktoré si pastieri zakladajú za klobúk.
 - d) Pastieri sa celé týždne vôbec neumývajú.
7. Dinkovia sú prekvapivo veľkí umelci. Čomu sa táto etnická skupina s obľubou venuje?
 - a) Maliarstvu.
 - b) Písaniu básničiek a pesničiek.
 - c) Vymýšľaním si vtipov o zvieratách.
 - d) Vyrábajú mozaiky z farebných kamienkov, ktoré nájdu počas pasenia stáda.
8. Čím si muži z etnickej skupiny Dinkov farbía svoje vlasy na červeno?
 - a) Červenou zeminou zmiešanou s vodou.
 - b) Alkoholom vypáleným z raže.
 - c) Kravským močom.
 - d) Krvou ulovených zvierat.
9. V Južnom Sudáne nájdeme množstvo zaujímavých a vzácných zvierat. Viete, čo za zviera sa ukrýva pod menom karakal?
 - a) Púštny rys
 - b) Divoký pes podobný hyene
 - c) Jedovatý pavúk
 - d) Krokodíl žijúci v rieke Biely Níl
10. Ktorý z týchto hadov má na svedomí najviac úmrtí po celej Afrike?
 - a) Vretenica (pretože je pomerne rozšírená pri husto osídlených oblastiach)
 - b) Čierna mamba
 - c) Štrkáč
 - d) Kobra kráľovská
11. Tradičný príbytok z dreva, hliny a usušeného kravského trusu vydrží aj 20 rokov. Čo si myslíte, kto v takomto domčeku vlastne spával?
 - a) Iba muži
 - b) Iba ženy
 - c) Samozrejme, že celá rodina
 - d) Iba ženy a deti (muži spávali pri stáde, strechy ich príbytkov boli kompletne z blata)
12. Ibišteka sudánska je jednou z typických rastlín Južného Sudánu. Z jeho kvetov sa vyrába sirup, želatína, marmeláda, pečú sa z nich koláče a vyrába sa víno. Obsahujú veľké množstvo vitamínov. Kto by sa však čaju z ibišteka mal radšej vyhnúť?
 - a) Deti, pretože obsahuje príliš veľa cukru a kazia sa z neho zuby.
 - b) Tehotné mamičky, pretože nerobí dobre bábätku v brušku.
 - c) Vodiči, pretože spôsobuje ospalosť.
 - d) Ľudia s ťažkosťami so srdcom, pretože dvíha krvný tlak.

Správne odpovede: 1d, 2c, 3a, 4b, 5c, 6a, 7b, 8c, 9a, 10a, 11d, 12b

POĎ KOLEDOVAŤ S DOBROU NOVINOU AJ TY

Že nevieš ako na to?

Je to tak jednoduché! Stačí na to týchto
12 praktických krokov:

1. Prihlás online/offline svoju farnosť/
filiálku s podpisom kňaza.
2. Objednaj si všetky potrebné materiály.
3. Príď na Deň Dobrej noviny
vo svojej diecéze.
4. Zorganizuj pre deti kolednícke stretká
nielen o afrických projektoch.
5. Nacvič s deťmi koledy a vinše.
6. Zober koledníkov na svätú omšu
s biskupom.
7. Vyves plagát a odprezentuj
Dobрую novinu vo farnosti.
8. Koleduj s Dobrou novinou od
domu k domu alebo na svätej omši
(24. decembra – 6. januára). Nezabudni
nechať v každej rodine dobronovinový
leták a Dobré noviny.
9. Poďakuj sa vo farnosti v oznamoch
a otoč plagát, na ktorý zapíšeš vašu
vykoledovanú sumu.
10. Pošli zápisnicu a vyzbieranú sumu
do 5 dní od koledovania.
11. Priprav aj pokolednícke stretko
a rozďaj koledníkom darčeky.
12. Modli sa za koledovanie Dobrej noviny
a našich partnerov vo východnej Afrike.

Viac informácií na Koledníckom kurze Dobrej noviny, v Informačníkoch, dobronovinových
sociálnych sieťach alebo na www.dobranovina.sk.